

Прай тиксі кізілерде тјрелер (праволар) декларациязы

Алылган паза искірілген Јјн Ассамблеяның 217 А (III) резолюциязының 10 алай айда (декабрь айда) 1948 чылда

Сјс алны (Преамбула)

Санға алып, постың синін пілінгенін саназарынын, хайзы прай кізілерде чоннар тјлінде пар, оларның тиң паза пыластырбас тјрее (право) пос чуртастың, пос оңдай чуртастың, сын паза прай тиксі амыр чуртас тјстігі (основа) полча; паза

санға алып, нимее салбанын паза хырт кјріргенін кізі тјрееелеріне (праволарға) нимее салбас оңдай чабал актарға ағылғаннар, хайзы чоннардың ах сағысты еректірчелер, паза андағ чир чарыхты педіргені хайда кізілер сјс паза киртініс (убеждение) пос оңдайы пар полар паза хорғыс чох паза хызылғаны чох чуртирлар паза, кізілерні пјзік кестеніске искірілген; паза

санға алып, кізі тјрееелері (право) елге арачылирға кирек толдыраын ечен, кізі ирік чох , халғанчы кирек ниме чіли, тирания паза пазыныс тоғыра кјдірілебезін; паза

санға алып, чоннарның ынархас палғалыс јзізіне полызарға кирек; паза санға алып, Піріккен Нацияларның чоннары Уставта постарының киртіністерін јјн кізі тјрееелері, постың синін пілінгенін паза кізінің аарлиине паза ир паза ипчі кізілернің тиң праваларын киречілібіскеннер паза пјгінге алғаннар социальный прогресске паза чуртас синіне хабазарға паза чуртас оңдайларын артых пос оңдайда чохсыландыарға; паза

санға алып, хазналар-членнар Піріккен Нацияларның Организациянын хада, прай чоннар аразында кізі тјрееелері паза јјн пос оңдайларны улуғланысха паза хабазарға паза хоостыра поларға сјс пиргеннер; паза

санға алып, пу кізі тјрелері паза пос оңдайларны прай тиксі оңарғаны улуғ пілдірілгіл пу сјс пиргенге толдыра пјгінге,

Јјн Ассамблея,

Искірче пу Прай тиксі кізілерні тјрееелер декларациязын Пјгінге хайзын прай чоннар паза хазналар пјгерге кестенерге киректер андағ ползын полған на кізі паза полған на јменің органы, хақан-да санға алып, пу Декларацияны, кестенгеннер егредіг паза чарытханы хоостыра пу тјрееелерні паза пос оңдайларны улуғланысха хабазарға паза чіткіче пирерге, национальной паза чоннар аразындағы прогрессивнай мероприятиялар хоостыра , прай тиксі паза эффективнай санасханы паза оларның толдырылғанын хайди хазналар Организация членнері чоннар аразында, ідік чоннар аразында кемні территориялары оларның юрисдикция алтында.

1 Статья

Полған на кізі пос паза тиң тјріпче паза тиң постың синін пілінгенін паза тјрелерініңде полча. Олардың сағынғаны паза арығ сағыс пар паза харындастар чіли тудынарға киректер.

2 Статья

Полған на кізінің пу Декларацияда искірілген прай кізі тјрелері паза прай пос чуртас оңдайлары (свободалары) поларға кирек, пір пасхаланыс даа чох, расовой, теернің јј, ир алай ипчі кізі, тіл, религия, политической алай пасха даа киртініс, национальной алай социальной чонға кірчеткен хоостыра, ниме-ноо (имущественной), сословной алай пасха да положениеліг.

Ағаа хоза, чарабинча политической, правовой алай чоннар аразындаы хазнаны статусызы тјстегі хоостыра хайдығ да пасхазы идерге алай территория хайдар кізі кірче, санаспин пос алынача территория алай чох, пос устағлығ алай ба пірее хайди хызырылған суверенитеттіг.

3 Статья

Полған на кізінің пар тјре чуртасха, пос оңдайлығ чуртасха паза теерге чарабазына (неприкосновенность).

4 Статья

Пірдеене хулда поларға чарадылбинча; хул паза хулларны садығ хайдығ даа оңдайлығ чарадылбинча.

5 Статья

Пірдеезін иреелирге алай чабал, кізі нимес чіли, пазынарға постың синін пілінгенін тезіерге чарадылбинча.

6 Статья

Полған на кізінің ,хайда даа ол полчатса, правосубъектнай санағлығ поларға тјре пар.

7 Статья

Прай кізілер елге алнында тиңнер паза пір даа пасхаланыс чох елге тиң арачылырына тјреліг. Прай кізілер полған на дискриминацияның, пу Деклапацияны сайбапчатхан, тиң арачылырына тјрелеріг, паза хайдығ да полған чабал кирекке андығ дискриминацияға тартханы.

8 Статья

Полған на кізінің пар тјре тјрелері компетентнай национальной чарғылардың эффективнай праваларын чазылғанына хақан аның јјн тјрелері, конституцияның алай елгенің ағаа пірілген, сайбалчалар.

9 Статья

Пірдеезін пойли арестовать полғанынаке, тутханысха алай сергеніне чарабинча.

10 Статья

Полған на кізінің пар тјре, поэының тјрееелері паза обязанностьтарын чарат саларға паза піліп аларға уголовнай пыролас тјстені, тјреліг, тиң полчатханында тјстегі хоостыра, аның чарғы кирегі сын азығ кјрілген паза прай киректеені санасха алылған пос алынча паза орта сын чарғының.

11 Статья

Полған на кізінің пар тјре, хомай кирек ечен пыролатчатхан кізінің тјре пар пыро чох саналарға аның пырозы законнай оңдайның табылған читіре сын азығ чарғы езеріг хоостыра хайда ағаа прай арачылыныс оңдайлар пірілчелер.

Пірдеезі чарғылат саларға чарадылбинча сайбағ ечен хайзы хай пірее сайбағ иткен тјстігде алай ниме итпеені ечен, хайзы оларды иткен туста национальной законнар алай чоннар аразындағы право хоостыра сайбаға саналбаннар. Ідік чарадылбинча хатығлас хайзы сайбағ иділген туста кирілген чарапчатхан хатығластың аар.

12 Статья

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның поэының чуртазына паза сјбіре чуртазына ара кіерге, пойли кізі теңмезін сайбирға харазарға, аның чурттының, аның пічіктерінің чазыт нимелерге кіерге алай аның чезіне паза репутациязына. Прай кізінің андағ ара кіерргенің елге арачылырына тјре пар.

13 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайча чјріске сығарға паза чуртачаң чирге полған на хазна істінде.

Полған на кізінің пар тјре полған на хазназа парыбызарға, ол санда поэы чуртапчатахан хазнаның, паза нандыра поэының хазназынзар айлан кил турарға.

14 Статья

Полған на кізінің пар тјре хостадарның пасха хан-чиринде чазынчаң чир тілірге паза пу чазынчаң чирнің тузаланарға.

Пу тјренең тузалана­рға чара­бас ха­чан хо­ста­дар тјстелче, сынында политическай нимес сайбағ итсе, алай Піріккен Нацияларның Организациязының харазығтарына паза принциптеріне тоғыра парчатхан киректер.

15 Статъя

Полған на кізінің гражданстволығ поларға тјре пар.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның гражданствоzyn алай гражданство алыстыраын пыластырарға.

16 Статъя

Чазы читкен ир паза ипчі кізілер тјреліғ расовой, национальной алай религия танығ хоостыра пір де хызырғаны чох хоных хонарға паза поэынын сјбіре тестирге. Олар тің тјрелернің тузаланчалар хоных хонарда , хоных тузында паза чарылыста.

Хоных хонарға чарадылча пос паза толдыра ла ікібезинин хоных хончатханнардың чарадығларында.

Сјбіре јменің јјн паза сын уйазы паза аның тјре јменің паза хазнанын саринаң арачыласха пар.

17 Статъя

Полған на кізінің пар тјре ниме-нооның ээленерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның ниме-ноо пылазарға.

18 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пойли сағысха,ах сағысха паза религия; пу правоға кирче пос алынча поэынын религияzyn алыстырырға алай киртініс паза поэының религиязына киртінерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада, чонның алай пос алынча ондайдың егредігде, Худайға пазырар туста ағ паза религиознай паза ритуальной кибірлер толдырыста.

19 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос ондайлығ киртініске паза пос оларды чоохтирға; пу тјренің санда пар свобода тудых чох поэының киртініс тудынарға паза пос ондайлығ тілірге, аларға паза тарадарға информацияны паза идеяларды хайдығ да кирек нимелердің хазна границелерге даа кјрбин.

20 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос ондайлығ хорғыс чох чыылығларға паза ассоциацияларға.

Пірдеезі пірее ассоциацияза кестегліғ кирерге чарадылбинче.

21 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос хазна устирында айғазарға кјні алай пос табылған кізі хоостыра.

Полған на кізінің пар тјре тің хазнадағы службаға кірер ондай поэынын хазназында.

Чонның кестенізі елге правительствованын тјстігі поларға кирек; пу кестеніс поэына искіргені периодическай паза сын табығларда табарға кирек, хайзы прай тиксі паза тиң табығ тјреліғ иртірерге кирек чазыт табығлар хоостыра алай пасха тің формалдар хоостыра, табығлар свободазына читкіче пирерге.

22 Статъя

Полған на кізінің пар тјре јменің члені полып, социальной читкіче пирергене паза кирек толдырғанына анның поэының синін пілінгені полызарға паза анның алынча омазы пос јзізі экономической, социальной и культурнай областарда праволарын национальной кестеніс хоостыра паза чоннар аразындағы хабазығ паза полған на хазнаның структуразы паза ресурстары хоостыра.

23 Статъя

Полған на кізінің тоғысха пар тјре, пойли тоғыс таллирына, сын паза ондайлығ тоғыс ондайларға паза тоғыс чох полғанның тоғыр арачылааны.

Полған на кізінің пар тјре пірде дискриминация чох тин тоғыс ечен тиң тјлірге.

Полған на тоғынчатхан кізінің пар тјре орта паза сын сыйых пиргеніне, кізі чуртазына поэына паза анын сјбирезіне турызар читкіче пирерге, паза кирек полза ,хозылғаны пасха социальной кирек нимелер читкіче пирерге.

Полған на кізінің пар тјре профессиональной союзтар тјстирге паза профессиональной союзтарза кирерге поэынын кирексіністерін арачылирга.

24 Статъя

Полған на кізінің тјре тынанарға паза маң тусха пар, ол санда сағыстығ тоғыс кені хызырғаны паза тјлегліғ периодическай отпуска тјре пар.

25 Статъя

Полған на кізінің пар тјре андағ чуртас синіне, ол санда ас-тамах, кипазах, чурт, имнег сыныхтағ паза прай кирек социальной полызығ, хайзы хазых паза чахсы хоных поэына паза анын сјбіріне ха­бас пирерге кирек, паза тјре тоғыс чох полар туста, ағырығ, кинек полғаны, јкіс полғаны, улуғланыбысса кирт туста алай пасха да киректе ха­чан чуртирға кирек нимелер чідіргені ол пыролығ нимес ондайлар киліс парған туста.

Іче полғаны паза олған тузы алынча сыныхтаға паза полызыға тјре пирчелер. Прай палалар хоныхта алай ба чох тјреннер тин социальной арачылыныстын тузаланарға киректер.

26 Статъя

Полған на кізінің егредіге тјре пар. Егредіг тике поларға кирек пастагы паза ортын угредиг теерге андағ поларға кирек. Пастагы егредіг обязательнай поларға кирек. Техническай паза профессиональной егредіг прайзына киліскек поларға кирек, паза пјзік егредіг прайзына тин киліскек полған на кізінің келігі тјста поларға кирек.

Егредіг айландырыбызарға кізінің толдыра јскеніне айландырыбызарға кирек паза кізінің тјрелеріне паза јјн пос ондайларға улуғланыс јскеніне. Егредіг прай чоннар ароазында,расовой паза религиознай группалар аразында удур-тјдір піліскеніне, сыдамаға паза ынархасха полызарға кирек, паза Піріккен Нацияларның Организацияның амыр чуртас турызары тоғызына ха­базарға кирек.

Іче-пабалар приоритетнай тјрееліғ постарының кічіғ частығ палаларға егредіг кјрім таллирға.

27 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос чон јмезиниң культурнай чуртаста пойли аралазарға, искусстванын тың хынып тузаланарға, научнай прогрессте аралазарға паза анын пайынаң тузаланарға.

Полған на кізінің пар тјре арачылысха аның моральной паза материальной кирексінстерін, хайзы ол авторы полчатхан научнай, литературнай алай художественнай тоғыстарның салтары полчалар.

28 Статъя

Полған на кізінің социальной паза чоннар аразындағы чаа чох, амыр чуртасха, ха­ч ан пу Декларацияда пазылған праволар паза свобода­лар тооза толдырарға чарир,тјре пар.

29 Статъя

Полған на кізінің пар обязанностар јмезінің алнында, хайда ла аның омазына пос паза прай сариның тыырға оңдай полар.

Праволарның паза свободадарын толдыраында полған на кізі законнаң паза чон аразындағы кізі праволарнаң кјрілген (ограничениелер) (хызырчатхан мералар) ла тарадылчалар кізінің праволарның паза прайзының јјн свободадары улуғлап саңай пасхаларының праваларына паза свободадарына кирек санасханы паза улуғлааны читкіче пиргені ечен паза моральдың, чон аразындағы иптіг полғаны паза чонның чохсы чуртастың демократической јмеде сын кирексіністер толдыраын ечен.

Пу праволар паза свободадар толдырғаны Піріккен Нацияларның Организациязының харазығларына паза принциптерине хайди де тоғыр полбасха кирек.

30 Статъя

Пу Декларацияда пір дее ниме пасха хазнаның, чонның, хайдағ-да јменең алай алынча кізнең хайдағ даа тоғыстаң айғазар алай пу Декларацияда пазылғанны сайбир право чоннарның праволарын чох идер педінін сайбачатхан тіп саба чарыдылбазын.